

АКТУАЛЬНО. ВИБОРЧИЙ КОДЕКС

Олег ДІДЕНКО: Український парламент зробив рішучий крок назустріч демократії

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

Перші місцеві вибори відбулися у 86 об'єднаних територіальних громадах 22 грудня 2019 року

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

Члени ЦВК взяли участь у виїзному семінарі з питань лідерства у виборчому процесі

ГРУДЕНЬ 2019 DECEMBER

ВІСНИК

ЦЕНТРАЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КОМІСІЇ

КОМЕНТАРІ НАУКОВЦІВ

РОЗ'ЯСНЕННЯ ФАХІВЦІВ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

ОЦІНКИ ЕКСПЕРТІВ

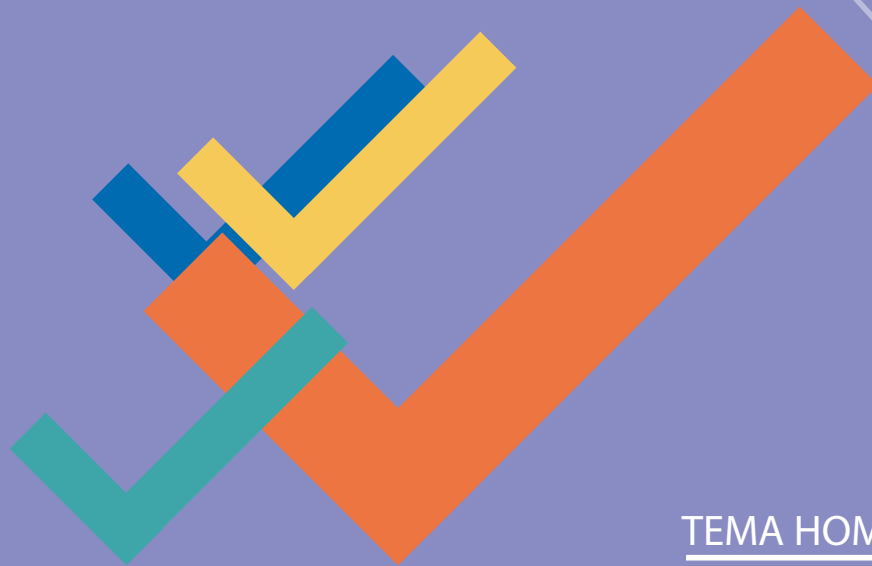
ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

АКТУАЛЬНІ ІНТЕРВ'Ю

ПРАВОВА КУЛЬТУРА

ЗВ'ЯЗКИ З РЕГІОНАМИ

ТЕМА НОМЕРА

19 грудня 2019 року Верховна Рада ухвалила

ВИБОРЧИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

За документ проголосували 330 народних депутатів

2020

ЗМІСТ

ГРУДЕНЬ • 2019

ПОДІЇ. ЗАХОДИ. КОМЕНТАРІ

ЦВК та МВС звірили свої дії
напередодні місцевих виборів **8**

Перші та додаткові місцеві вибори **9**

Виборче лідерство та
стратегічне планування **10**

Співпраця держави та
громадянського суспільства **12**

Виборчі права людей
з інвалідністю **13**

Просвіта виборців **14**

КОМЕНТАР ФАХІВЦЯ

Новий порядок зміни
місця голосування **15**

ВИБОРЧА ПРОСВІТА

Україна—Молдова: в центрі уваги
правова культура виборів **16**

Гендерна рівність під час виборів **18**

Навчання членів територіальних
виборчих комісій **19**

Олег ДІДЕНКО:

"Прийняття Виборчого кодексу наближає
Україну до отримання системного
інструменту для проведення чесних та
прозорих виборів" **6**

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Унеможливлення зловживань
адміністративним ресурсом під час
виборчого процесу: Роль національних
парламентів **20**

Запобігання та розв'язання виборчих
конфліктів **22**

ВИБОРИ ЗА КОРДОНОМ

Вибори до Законодавчої палати
Олій Мажліса в Узбекистані **24**

Вибори президента Хорватії **26**

Парламентські вибори
у Великій Британії **27**

У номері використано повідомлення пресслужби Центральної виборчої комісії, інформацію з офіційних сайтів та сторінок у мережі Facebook ЦВК, Державного реєстру виборців, Центру управління навчанням учасників виборчого процесу, громадських та неурядових міжнародних організацій, українських та зарубіжних інформаційних агентств, а також інформацію з відкритих джерел.

Архів номерів журналу "Вісник Центральної виборчої комісії" можна переглянути за посиланням:
<https://www.cvk.gov.ua/visnik-tsentralnoi-viborchoi-komisii.html/>

VISNYK of the CEC of Ukraine

DECEMBER • 2019

6 **RELEVANT** The Verkhovna Rada approved the Electoral Code of Ukraine

On December 19, 2019, the Verkhovna Rada approved the Electoral Code of Ukraine. The Code stipulates that elections of People's Deputies are conducted on the basis of a proportional system according to the single lists of candidates for deputies in the national constituency, from which the regional election lists of candidates for deputies from parties are formed.

8 **EVENTS. ACTIVITIES. COMMENTS** The CEC and the Ministry of Internal Affairs reconciled their actions prior to the local elections

Member of the Central Election Commission Iryna Yefremova participated in a conference call held by Minister of Internal Affairs of Ukraine Arsen Avakov. One of the priority issues of the meeting concerned the work of the National Police of Ukraine in the regions during the first and additional local elections on December 22 and 29, 2019.

9 **First and additional local elections**

On December 22, in the 86 Amalgamated Territorial Communities (ATCs) in 21 regions of Ukraine the first elections of deputies of village, settlement, city councils of the amalgamated territorial communities and the corresponding village, settlement, city mayors were held, and additional local elections – in 33 ATCs in 17 regions of Ukraine.

10 **Electoral leadership and strategic planning**

On December 11–12, members of the Central Election Commission participated in a two-day retreat on electoral leadership and strategic planning. The event was organized with the assistance of the International

Foundation for Electoral Systems (IFES) in Ukraine as the first stage of an Excel IFES course designed to train election leaders.

12 **Cooperation between the state and civil societies**

On December 19, under the guidance of Member of the Central Election Commission Yurii Miroshnychenko, the second meeting of the working group on expert discussion of the draft Law of Ukraine "On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Registration of Residence of Internally Displaced Persons" took place.

13 **Voting rights of people with disabilities**

The first meeting of the Working Group on Ensuring of realization and Protection of the electoral rights of people with Disabilities was held at the Central Election Commission. The working group is under the direction of the CEC Member Sergii Postivyi.

14 **Voter education**

A constituent meeting was held at the Central Election Commission to develop and discuss the informational and awareness-raising campaigns within Voter Conception in the context of the 2020 local elections.

15 **SPECIALIST COMMENT** New procedure for changing the voting location

The Central Election Commission, by its Decision No. 1969 of December 2, 2019, approved the new version of the procedure for temporarily change the voting location without changing the election address. Oleksandr Stelmakh, Head of the State Voter Register, commented on the innovation.

16 **ELECTORAL AWARENESS-RAISING** Ukraine – Moldova: the legal electoral culture of elections is in focuss

On December 16–17, Central Election Commission delegation hosted the delegation from the Center for Continuous Education in the Electoral Field of the CEC of the Republic of Moldova. The main purpose of the working visit of Moldovan colleagues to Ukraine was the exchange of experience in conducting educational campaigns for voters and other participants of the election process.

18 **Gender equality during the elections**

The CEC Center for Training of electoral process participants held a three-day BRIDGE training on "Gender Equality and Elections", which was attended by members of the Central Election Commission, representatives of the CEC Secretariat and the State Voter Register, and parties. There were 24 participants in total, mostly women.

19 **Training members of territorial election commissions**

The training cycle for members of the territorial election commissions (TECs) on organizing the preparation and holding of the first and additional local elections scheduled for December 22 and 29, 2019, was completed. The training, which covered almost all Ukraine, was organized in 24 regions. In total, 345 participants took part in 32 separate trainings, of which 50 were men and 294 were women.

20 **INTERNATIONAL EXPERIENCE** Preventing abuse of administrative resources during the electoral process: The role of national parliaments

Members of the Central Election Commission Iryna Yefremova and Iurii Buglak attended the Regional parliamentary conference on

preventing and responding to abuse of administrative resources during the parliamentary process which was held in Tbilisi (Georgia) on December 2–4, 2019.

22 **Prevention and resolving electoral conflictss**

Members of the Central Election Commission, employees of the Secretariat of the Commission and the Office of the State Voter Register participated in a training intensive on conflict resolution, which took place in Kyiv on December 9–10. The event was organized by the European Center for Electoral Support (ECES) in collaboration with the OPORA Civic Network under assistance of the European Union.

24 **ELECTIONS ABROAD** Elections to the Oliy Majlis Legislative Chamber in Uzbekista

On December 22, elections to the Legislative Chamber of Oliy Majlis (Parliament) and local councils were held in the Republic of Uzbekistan. Member of the Central Election Commission of Ukraine Pavlo Lijubchenko took part in the observation of the preparation and holding the parliamentary elections in Uzbekistan.

26 **Election of the President of Croatia**

On December 22, the first round of presidential elections was held in Croatia. Former Prime Minister and member of the opposition Social Democratic Party of Croatia Zoran Milanovic wins the first round of the country's presidential election.

27 **Parliamentary elections in the United Kingdom**

On December 12, early parliamentary elections were held in the United Kingdom. The Conservative Party, led by Prime Minister Boris Johnson, won an impressive majority in the House of Commons.

Верховна Рада ухвалила Виборчий Кодекс України

19 грудня 2019 року Верховна Рада ухвалила Виборчий Кодекс України. За документ проголосували 330 народних депутатів. Кодексом визначено, що вибори народних депутатів здійснюються на засадах пропорційної системи за єдиними списками кандидатів у депутати у загальнодержавному виборчому окрузі, з яких формуються регіональні виборчі списки кандидатів у депутати від партій.

Голова Центральної виборчої комісії Олег ДІДЕНКО вважає, що прийняття Виборчого кодексу наближає до отримання системного інструменту для проведення чесних та прозорих виборів, але безперечно законотворчу роботу над кодексом та суміжними законодавчими актами треба продовжувати.

– Український парламент зробив рішучий крок назустріч демократії. Відбулась визначна подія, якою, без сумніву, мають пишатися не тільки парламентарі, а й кожен із нас. Держава наблизилась до отримання системного інструменту, який сприятиме проведенню чесних та прозорих виборів, – сказав О. Діденко.

Голова ЦВК зазначив, що в ухваленій редакції Кодексу враховано більшість зауважень комісії щодо структури та логічної послідовності викладених у кодексі статей. Водночас він підкреслив, що частина пропозицій, спрямованих на удосконалення виборчого процесу та впровадження інноваційних рішень, не були детально розглянуті парламентаріями.

На його думку, законотворча робота над кодексом та суміжними законодавчими актами має тривати і надалі.

Право на участь у розподілі депутатських мандатів набувають партії, на підтримку регіональних виборчих списків кандидатів у депутати від яких у межах загальнодержавного округу подано 5 і більше відсотків загальної кількості голосів виборців, які підтримали регіональні виборчі списки кандидатів у депутати від усіх партій у межах загальнодержавного округу.

Кандидатом у народні депутати може бути обраний громадянин України, який на день виборів досяг 21 року, має право голосу і проживає в Україні протягом п'яти останніх перед днем виборів років. Проживання в Україні за цим Кодексом означає: проживання на території в межах державного кордону України; перебування на судні, що перебуває у плаванні під Державним прапором України; перебування громадян України у встановленому законодавством порядку у відрядженні за межами України в закордонних дипломатичних установах України, міжнародних організаціях та їхніх органах;

перебування на полярній станції України; перебування у складі формування Збройних сил України, дислокованого за межами України.

Особа вважається такою, що проживає в Україні, якщо її разовий виїзд за кордон у приватних справах не перевищував 90 днів, а строк перебування за межами України кожного річного періоду протягом останніх п'яти років перед днем голосування на відповідних виборах не перевищував 183 дні. Не є порушенням вимоги про проживання в Україні виїзд особи за кордон у службове відрядження, на навчання, у відпустку, на лікування за рекомендацією відповідного медичного закладу.

Висування кандидатів у депутати партіями розпочинається за 90 і закінчується за 79 днів до дня голосування. Висування кандидатів у депутати партією, формування та затвердження загальнодержавного виборчого списку та регіональних виборчих списків здійснюються на її з'їзді (зборах, конференції) у порядку,

встановленому статутом партії та цією статтею.

Партія може висунути кандидатом у депутати особу, яка є членом цієї партії, або безпартійну особу.

Загальнодержавний виборчий список партії повинен складатися не більш як із 450 кандидатів у депутати.

З числа кандидатів, включених до загальнодержавного виборчого списку, партія формує і затверджує регіональні списки кандидатів у депутати у кожному виборчому регіоні. Регіональний виборчий список партії повинен включати не менше п'яти та не більше 17 кандидатів.

Кожен кандидат у депутати, включений до загальнодержавного виборчого списку, також має бути включений до одного з регіональних виборчих списків, окрім 9 кандидатів у депутати, включеного до загальнодержавного виборчого списку, а 9 кандидатів, у разі подолання партією 5% бар'єру, проходять до парламенту автоматично.

ЦВК та МВС звірили свої дії напередодні місцевих виборів

Член Центральної виборчої комісії Ірина ЄФРЕМОВА взяла участь у селекторній нараді, яку провів Міністр внутрішніх справ України Арсен АВАКОВ. Одне з пріоритетних питань наради стосувалося роботи управлінь Національної поліції України в регіонах під час проведення перших і додаткових місцевих виборів 22 та 29 грудня 2019 року.

До керівників управлінь Національної поліції України на місцях звернулися Міністр внутрішніх справ Арсен Аваков, Голова Національної поліції Ігор Клименко та заступник Голови Національної поліції – керівник патрульної поліції Олександр Фацевич.

Вони наголосили на важливості супроводження членів виборчих комісій під час транспортування ними виборчих бюлетенів. Також – на особливостях забезпечення правопорядку та запобіганні

ймовірних правопорушень безпосередньо в дні голосування.

Користуючись нагодою, Ірина Єфремова детально поінформувала учасників заходу про кількість виборів, а також про специфіку перших та додаткових місцевих виборів.

Окремо вона звернула увагу присутніх і на правопорушення, які можливі в день голосування:

– Нагадую, ті, що відбуваються на виборчих дільницях, та порушення громадського порядку – це окремі правопорушення. Але

сподіваюся, що спільними зусиллями нам вдасться якщо не запобігти, то принаймні мінімізувати їх кількість, – наголосила І. Єфремова.

Довідково. 5 грудня 2018 року був підписаний Меморандум про співпрацю між Центральною виборчою комісією та Міністерством внутрішніх справ України.

Мета цієї угоди полягає в консолідації зусиль, спрямованих на співпрацю щодо недопущення порушень виборчих прав громадян, а також забезпеченні дотримання встановлених Конституцією України та виборчим законодавством України принципів і засад виборчого процесу.

Перші та додаткові місцеві вибори

22 грудня у 86 об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) у 21 області України відбулися перші вибори депутатів сільських, селищних, міської рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міського голів та додаткові місцеві вибори – у 33 ОТГ у 17 областях України. Члени Центральної виборчої комісії у межах своїх повноважень контролювали процес місцевих виборів у регіонах, де вони визначені відповідальними.

Зокрема, заступник Голови ЦВК Сергій Дубовик відвідав смт Калинівка та село Зазим'я Броварського району Київської області, де проходили перші вибори депутатів Калинівської селищної ради та Калинівського селищного голови, а також Зазимської сільської ради та Зазимського сільського голови.

– Голосування на дільницях проходило у штатному режимі, у відповідності до законодавства про місцеві вибори, в присутності офіційних спостерігачів та представників ЗМІ. Скарг та заяв у день голосування не надходило", – розповів С. Дубовик.

До Калинівської селищної ОТГ увійшли Калинівська селищна рада (смт Калинівка, села Квітневе, Перемога, Скибин), Красилівська (село Красилівка) та Рожівська (село Рожівка) сільські ради. Тут на 6 виборчих дільницях зможуть проголосувати понад 7 800 виборців.

До Зазимської сільської ОТГ увійшли Зазимська (село Зазим'я) та Погребська (село Погреби) сільські ради.

Голосування на Хмельниччині було на контролі члена ЦВК Олександри Кармази.

Під час перебування в обласному центрі відбулася

її робоча зустріч з головою Хмельницької обласної державної адміністрації Дмитром Габінетом. Він поінформував, що виборчий процес в ОТГ області проходить спокійно та відповідно до законодавства.

Олександра Кармаза детально ознайомила і з ходом голосування безпосередньо на низці виборчих дільниць у Заслучненській ОТГ Красилівського району та Сахновецькій ОТГ Старокостянтинівського району. За її словами, вибори там проходили організовано, відповідно до чинного законодавства і без порушень.

Виборче лідерство та стратегічне планування

11–12 грудня члени Центральної виборчої комісії взяли участь у дводенному візному семінарі, присвяченому питанням лідерства у виборчому процесі та стратегічного планування. Захід був організований за сприяння Міжнародної фундації виборчих систем (IFES) в Україні як перший етап курсу Excel IFES, розробленого для навчання лідерів у сфері виборів.

З часу призначення нового складу Комісії у жовтні 2019 року це була одна з перших можливостей попрацювати над ключовими аспектами поточного та майбутнього організаційного розвитку.

Протягом першого навчального дня учасники мали нагоду розглянути низку питань, пов'язаних із забезпеченням ефективного лідерства. Зокрема, сучасні підходи в керівництві, базові інституційні цінності та етичні принципи у процесі прийняття рішень, а також основи кризового менеджменту.

Другий день був присвячений стратегічному плануванню як ефективному

механізму для забезпечення інституційної тягlostі та сталого розвитку органів управління виборами. Учасники мали змогу в процесі інтерактивного навчання не лише ознайомитися з розробленою IFES методикою стратегічного планування, й спільно попрацювати над базовими елементами власного організаційного стратегічного плану. Працюючи як єдина та злагоджена команда, члени Комісії за методом SWOT-аналізу розглянули організаційні питання, а також потенційні можливості та зовнішні загрози для подальшого розвитку Комісії як провідної інституції у забезпеченні демократичних

виборів в Україні за найвищими світовими стандартами. Так, учасники семінару визначали місію ЦВК, а також стратегічні підходи, цілі та напрями перспективного розвитку.

“Ми щиро впевнені, що високий професіоналізм, справжній командний дух, спільні цінності та особиста небайдужість членів Центральної виборчої комісії дасть змогу не лише забезпечити високі стандарти виборів, а й сприятиме посиленню суспільної довіри до Комісії як до державної інституції, та й до виборчих процесів загалом”, – наголосив за підсумками заходу Голова Комісії Олег Діденко.

Співпраця держави та громадянського суспільства

19 грудня під керівництвом члена Центральної виборчої комісії Юрія МІРОШНИЧЕНКА відбулося друге засідання робочої групи з експертного обговорення проекту Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо реєстрації місця проживання внутрішньо переміщених осіб".

Як зазначив Юрій Мірошниченко, цей законопроект залишається надто актуальним в контексті захисту прав ВПО, зокрема і виборчих. Тож запропонував продовжити його активне обговорення з врахуванням пропозицій та зауважень від центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, експертного середовища та громадських організацій.

У заході взяли участь представники Міністерства у

справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, де власне й розроблявся законопроект, Міністерства внутрішніх справ України, Державної міграційної служби України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо. Недержавні організації представляли, зокрема, Офіс Ради Європи в Україні, Міжнародна фундація виборчих систем (IFES) в Україні, Представництво

Датської ради у справах біженців, Аналітичний центр Асоціації міст України, Громадський холдинг "ГРУПА ВПЛИВУ".

Підсумовуючи обговорення, Юрій Мірошниченко наголосив: "Запропонований формат роботи є ефективним механізмом тісної співпраці органів державної влади та експертного середовища і громадських організацій. Тож об'єднання зусиль всіх заінтересованих осіб має стати запорукою ухвалення цього законопроекту у Верховній Раді".

Виборчі права людей з інвалідністю

Уперше за 22 роки при ЦВК утворено робочу групу з питань забезпечення реалізації і захисту виборчих прав людей з інвалідністю. До неї увійшли представники 12 профільних громадських організацій.

Головне завдання робочої групи полягає в наданні консультацій, рекомендацій та сприянні Комісії в підготовці й розробці нормативних документів, спрямованих на забезпечення та реалізацію виборчих прав людей з інвалідністю та покращення їх доступності, а також інших маломобільних груп населення до виборчого процесу.

Окрім того, як зазначив Сергій Постівий, очолювана ним група має сприяти Комісії в реалізації експериментальних і пілотних проектів, спрямованих на реалізацію виборчих прав людей з інвалідністю.

Протягом свого першого засідання учасники робочої групи обговорили Регламент майбутньої діяльності та основні завдання тощо. Також були узагальнені пропозиції щодо вдосконалення й адаптації офіційних сайтів Центральної виборчої комісії та Державного реєстру виборців для їх зручного використання людьми з порушенням зору.

У Центральній виборчій комісії відбулося перше засідання робочої групи з питань забезпечення реалізації і захисту виборчих прав людей з інвалідністю, яку очолив член Комісії Сергій ПОСТІВИЙ.

Просвіта виборців

18 грудня у Центральній виборчій комісії відбулася установча зустріч щодо розробки та обговорення Концепції проведення інформаційно-просвітницької кампанії серед виборців у контексті місцевих виборів 2020 року.

У заході взяли участь секретар Комісії Олена Гатаулліна, члени Комісії Андрій Гевко, Віталій Грень та Юрій Мірошниченко, а також представники міжнародних організацій, координатори міжнародної технічної допомоги.

За словами Олени Гатаулліної, мета цього заходу – розпочати діалог з означеного питання, продемонструвати партнерам, що Комісія готова до співпраці. "У нас є бачення стратегії щодо правової освіти виборців", – додала вона.

Як зазначив Андрій Гевко, захід був організований для

того, щоб проаналізувати досвід міжнародних організацій щодо просвітницької роботи серед суб'єктів виборчого процесу, а також створити своєрідний координаційний майданчик, щоб мати змогу періодично зустрічатися для обговорення цього питання.

Підтримав колег і Юрій Мірошниченко, наголосивши, що ЦВК та її партнери мають скоординувати зусилля та ефективно використовувати ресурси. Комісія має розуміти, де вона може покласти на недержавний сектор. Ми спільно маємо впорядкувати

процес щодо просвіти виборців та зробити всі зацікавлені сторони своєрідними співзасновниками цього процесу", – додав він.

Учасники зустрічі поділилися досвідом діяльності у цій сфері та обговорили найбільш ефективні напрями і шляхи здійснення просвіти виборців в Україні на місцевих виборах наступного року. Окрім того, домовилися розпочати роботу над Концепцією проведення інформаційно-просвітницької кампанії серед виборців.

Новий порядок зміни місця голосування

Центральна виборча комісія своєю постановою від 2 грудня 2019 року № 1969 затвердила нову редакцію Порядку тимчасової зміни місця голосування без зміни виборчої адреси.

Прокоментував нововведення Керівник Служби розпорядника Державного реєстру виборців Олександр СТЕЛЬМАХ.

– Відповідно до нової редакції документа тимчасово змінити місце голосування, окрім зареєстрованих виборців, можуть і громадяни, які не мають зареєстрованого місця проживання (так званої прописки).

Під час проведення виборів Президента України виборцеві достатньо звернутися до органів Реєстру для зміни місця голосування лише один раз, а не робити це для кожного туру виборів. Також виборець може подати письмову заяву не лише особисто, а й через уповноважену особу, оформивши нотаріально завірену довіреність.

У письмовій заяві зазначається прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, виборча адреса, вид і назва виборів, дата їх проведення, адреса перебування

громадянина в день виборів та/або номер виборчої дільниці, на якій виборець хоче голосувати. Також заявник вказує причину зміни місця голосування. У заяві виборця, який не може пересуватися самостійно, обов'язково вказується адреса, де він перебуватиме в день виборів, – пояснив О. Стельмах.

Крім того, за словами керівника Служби розпорядника, виборець зможе подати заяву про зміну місця голосування через електронний сервіс на сайті Центральної виборчої комісії з використанням електронного підпису. І, окрім інших відомостей, виборець має вказати адресу електронної пошти, на яку буде надіслано підтвердження подання заяви та посвідчення про зміну місця голосування.

Під час опрацювання заяв органи Державного реєстру

виборців перевіряють, чи має виборець право голосу, чи не відноситься його виборча адреса до спеціальності та чи не обрав він спеціальність для зміни місця голосування. При відмові в задоволенні заяви виборця повідомляють невідкладно із зазначенням переліку підстав.

Виборець також може відкликати свою заяву про зміну місця голосування не пізніше як за 5 днів до дня голосування. Таку заяву орган ведення Державного реєстру виборців розглядає невідкладно.

– Важливо взяти до уваги, що ухвалений порядок розповсюджується лише на вибори Президента та народних депутатів України, – наголосив О. Стельмах.

Текст постанови можна переглянути на офіційному вебсайті ЦВК.

16–17 грудня у Центральній виборчій комісії перебувала делегація Центру безперервного навчання у виборчій сфері при ЦВК Республіки Молдова на чолі з директором Павлом Кабаченком. Основною метою робочого візиту в Україну молдовських колег був обмін досвідом у сфері проведення просвітницьких кампаній для виборців та інших учасників виборчого процесу. В рамках візиту відбулася зустріч заступника Голови ЦВК Сергія Дубовика з представниками делегації Молдови.

Як відомо, при ЦВК України з 2016 року також діє Центр управління навчанням учасників виборчих процесів (Тренінговий центр). І, за словами Сергія Дубовика, він став своєрідним прообразом Центру безперервного навчання у виборчій сфері при ЦВК Республіки Молдова.

– Ми запозичили багато корисного у молдовських колег. Саме їхні ідеї, втілені на практиці, багато в чому лягли в основу організації і налагодження повноцінної роботи нашого Центру, створеного спільно з Міжнародною фундацією

виборчих систем в Україні. А його динамічний розвиток протягом кількох років поспіль сприяє взаємовигідному обміну досвідом на рівні з молдовськими колегами, – зазначив заступник Голови Комісії. І додав:

– Сподіваюсь, що наше співробітництво, якому вже досить багато років, неодмінно триватиме і в майбутньому. Адже сьогодні ЦВК України готова ділитися досить широким спектром своїх напрацювань і їх практичного застосування, зокрема методологією BRIDGE та іншими сучасними методиками навчання.

Під час подальшої роботи безпосередньо в Центрі управління навчанням учасників виборчих процесів при Центральній виборчій комісії України колеги з Молдови ознайомилися з його діяльністю. Також відбулася професійна дискусія щодо створення навчальних модулів,

програм і методик викладання та адміністрування проектних документів.

Наступного дня, під час чергових зустрічей з членами ЦВК, працівниками Секретаріату Комісії та Державного реєстру виборців молдовські та українські колеги обговорили питання запровадження електронного документообігу, а також співпраці виборчих комісій з громадянським суспільством.

У ході візиту відбулася також презентація Центру безперервного навчання у виборчій сфері при ЦВК Республіки Молдова, яку провів директор Центру Павло Кабаченко. За його словами, методологія діяльності їхнього Центру була закладена ще 2008 року Міжнародною фундацією виборчих систем (IFES). Він був створений через два роки, а з

2013 року запрацював на повну силу. Головне завдання Центру полягає в навчанні, громадянській освіті, проведенні досліджень й аналізу виконаної роботи з метою сприяння організації та проведенню виборів, а також підвищення рівня участі громадян у виборчому процесі.

Центр є публічною установою і відповідно до законодавства Республіки Молдова фінансується коштами, передбаченими в бюджеті ЦВК, а також за рахунок міжнародних організацій у вигляді технічної допомоги.

Під час заходу директор Центру детально зупинився на стратегічних напрямках його діяльності, ілюструючи свою розповідь показовими відеоматеріалами. До речі, про потужну роботу установи свідчить

і той факт, що за останніми опитуваннями 24% населення країни знають про її існування та вид діяльності.

– У перспективі ми плануємо консолідувати напрацьований матеріал, збільшити свою команду та зайнятися діджиталізацією навчальних і освітніх програм, – сказав на завершенні Павло Кабаченко.

Директор Тренінгового центру при ЦВК України Євгенія Павловська подякувала своєму молдовському колезі за змістовну розповідь та надзвичайно насичену презентацію. І додала:

– Я переконана, що співробітництво між нашими Центрами, крім іншого, має посприяти й подальшій ефективній співпраці між Центральними виборчими комісіями обох держав.

Гендерна рівність під час виборів

У ході навчання учасники обговорили питання важливості забезпечення участі жінок у виборах не тільки як виборців, а й як кандидаток, обмінялися думками щодо розвитку стратегії заохочення жінок до участі у виборах та розглянули виборчий процес у розрізі гендерних питань.

Тренінг організовано за сприяння Центральної виборчої комісії та Міжнародної фундації виборчих систем в Україні (проект IFES) за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID Ukraine – USAID Україна), Міністерства міжнародних справ Канади (Embassy of Canada in Ukraine) та британської допомоги від уряду Великої Британії (British Embassy Kyiv).

4–6 грудня Центр управління навчанням учасників виборчих процесів при Центральній виборчій комісії провів триденний тренінг за методологією BRIDGE на тему "Гендерна рівність та вибори", в якому взяли участь члени Центральної виборчої комісії, представники Секретаріату ЦВК та Державного реєстру виборців, а також представники політичних партій і громадських організацій. Загалом – 24 учасники, здебільшого жінки.

Навчання членів територіальних виборчих комісій

Напередодні перших і додаткових місцевих виборів, призначених на 22 та 29 грудня 2019 року, завершився цикл тренінгів для членів територіальних виборчих комісій (ТВК) з питань організації їх підготовки і проведення. Навчання, яке охопило практично всю Україну, було організоване в 24 областях. Загалом, у 32 окремих тренінгах взяли участь 345 учасників, з яких 50 – чоловіки і 294 – жінки.

Під час навчання члени ТВК досконало опанували такі теми, як статус і повноваження членів виборчих комісій, організація роботи комісії напередодні та в день голосування, порядок реєстрації кандидатів на місцевих виборах. Окрема увага приділялася роботі зі списками виборців і порядку розгляду скарг. Після засвоєння теоретичних знань, на завершальному етапі учасники програми на практиці відпрацювали змодельовану

фінальну частину виборчого процесу – встановлення підсумків голосування та результатів виборів.

Окрім цього, учасникам було надано основну інформацію щодо закупівлі ТВК за бюджетні кошти товарів, робіт і послуг, необхідних для підготовки та проведення перших і додаткових місцевих виборів. Також вони отримали базові знання

щодо здійснення вибіркового контролю виборчих фондів кандидатів

та аналізу відповідних фінансових звітів.

Тренінги були організовані Центральною виборчою комісією за підтримки Міжнародної фундації виборчих систем IFES в Україні. Їх проводили досвідчені фахівці, підготовлені Центром управління навчанням учасників виборчих процесів ЦВК.

Унеможливлення зловживань адміністративним ресурсом під час виборчого процесу:

Роль національних парламентів

На запрошення секретаріату Парламентської Асамблеї Ради Європи, Венеціанської комісії Ради Європи та парламенту Грузії члени Центральної виборчої комісії Ірина Єфремова та Юрій Буглак взяли участь у регіональній парламентській конференції із запобігання і реагування на зловживання адміністративними ресурсами під час виборчого процесу: "Роль національних парламентів", що пройшла у Тбілісі (Грузія) з 2 по 4 грудня 2019 року

У заході взяли участь представники Парламентської асамблеї Ради Європи, Венеціанської комісії, Європейського суду з прав людини, парламентів та виборчих органів різних країн, а також міжнародних та місцевих громадських організацій Грузії.

Головною метою конференції було обговорення конкретних правових і законодавчих рішень та належної практики у сфері ефективного запобігання зловживанням адміністративним ресурсом у ході виборчих кампаній. Особлива увага була акцентована на більш ефективному впровадженні керівних принципів і рекомендацій, закріплених у відповідних документах Ради Європи, з метою обміну передовим досвідом, накопиченим в різних країнах-членах Ради Європи.

З вітальними промовами до учасників звернулися заступник

керівника парламенту Грузії пан Кахабер Кучава, член ПАРЕ та член Національної асамблеї Франції пані Марі-Крістін Далоз та керівник Офісу Ради Європи в Тбілісі пан Крістіан Урзе. Усі вони наголосили на важливості проведення такого заходу і охарактеризували проблеми, які виникають під час виборчого процесу, особливо через зловживання адмінресурсом, оскільки це може суттєво спотворити результати демократичних виборів.

Під час роботи конференції відбулася також презентація звітів спостережних місій зі спостереження за парламентськими виборами у Вірменії та Республіці Молдова, президентськими виборами в Грузії, а також вивчення міжнародного досвіду та рекомендацій міжнародних і національних спостерігачів за виборами.

Члени Центральної виборчої комісії України Ірина Єфремова та Юрій Буглак взяли активну

участь в обговоренні питань щодо зміцнення співробітництва між різними органами Ради Європи та іншими міжнародними і місцевими партнерами та обміну досвідом з метою вирішення запобігання і реагування на зловживання адміністративними ресурсами під час виборчого процесу та вжиття заходів щодо виконання рекомендацій міжнародних і національних спостерігачів за виборами.

Аналіз порушених у процесі обміну думками питань має велике значення у вивченні міжнародного досвіду та рекомендацій міжнародних і національних спостерігачів за виборами.

На полях Конференції були проведені робочі зустрічі української делегації з Надзвичайним і Повноважним Послом України в Грузії Ігорем Долговим, Головою Центральної виборчої комісії Грузії Тамар Жванія, заступником Голови парламенту Грузії Кахабером Кучавою.

Запобігання та розв'язання виборчих конфліктів

Члени Центральної виборчої комісії, працівники Секретаріату Комісії та Служби розпорядника Державного реєстру виборців взяли участь у тренінговому інтенсиві з розв'язання виборчих конфліктів, який відбувся у Києві 9–10 грудня.

Захід було організовано Європейським центром виборчої підтримки (ECES) у співпраці з Громадянською мережею ОПОРА за підтримки ЄС.

ECES – провідна неурядова організація, що спеціалізується на консультуванні та операційній підтримці всіх виборчих стейкхолдерів, включаючи органи адміністрування виборів, організації громадянського суспільства, які займаються просвітою виборців та спостереженням за виборами, політичні партії, які просувають виборчі реформи, а також ЗМІ, правоохоронні органи та суди.

Спікери тренінгу:

Жозе Мануель Пінту-Тейшейра, віцепрезидент ECES, Посол ЄС в Україні у 2008–2012 роках;

Маріо Пуерта, юрист, колишній радник Офісу Уповноваженого з питань миру в Колумбії;

Стефан Коман, радник з юридичних питань та питань виборчої адміністрації Європейського центру виборчої підтримки (ECES);

Вікторія Флоріндер, керівниця програм Європейського центру виборчої підтримки (ECES), старша радниця з управління конфліктами

Програма заходу була спрямована на підвищення знань та навичок у сфері керування конфліктами, спираючись на принципи інклюзивності та прозорості, протягом усього виборчого циклу. Інтенсив, крім членів ЦВК, розрахований на широку аудиторію: народних депутатів України та представників профільних

громадських організацій.

На тренінгу значну увагу було приділено специфіці виборчого циклу на конфліктних та постконфліктних територіях, зокрема визначенню передумов для проведення виборів та їх впливу на встановлення миру після завершення конфлікту. Разом із тим, у фокусі порядку денного аспекти оцінки й

аналізу ризиків, спостереження за виборами та функціонування Реєстру виборців.

Окремими напрямами роботи учасників стало запобігання виборчим конфліктам через діалог і роль миротворчих місій в адмініструванні виборчого процесу. Крім того, було обговорено значення

міжнародних та регіональних інструментів для захисту прав людини у виборчому процесі.

Також тренери на конкретних прикладах іноземних держав висвітлили тему перехідного правосуддя у виборчому контексті та важливості забезпечення прозорості виборчого процесу. А окремим блоком учасниками було запропоновано опанувати широкий спектр проблем, пов'язаний із фейками, серед яких фейкове спостереження та загрози, які воно несе, а також фейкові новини та робота з соцмережами.

До учасників тренінгу звернувся віцепрезидент ECES Жозе Мануель Пінту-Тейшейра.

– Дуже цікаво було спостерігати сприйняття цієї теми учасниками тренінгу, адже коли ми починали нашу презентацію, то загалом ставлення до вирішення конфлікту було більш песимістичне, що свідчило про відсутність бачення виходу з ситуації, яка склалася на Сході України. Але коли ми аналізували приклади розв'язання таких конфліктів у різних частинах світу, було видно, як приходить розуміння і нове бачення того, що рішення

можливо знайти навіть у найскладніших ситуаціях. Адже таких прикладів є неймовірно багато в усьому світі. Звісно, коли люди живуть з якоюсь проблемою, вони занадто нею поглинуті і їм складно знайти вихід, відчутти хоч якусь надію. Безумовно, ситуація в Україні є надзвичайно складною і однозначної відповіді знайти неможливо. Проте, якщо буде бажання і готовність, особливо тих, хто розпалює конфлікт, взяти участь у переговорах на шляху до порозуміння, то у світовій практиці є різні способи та методи, як цього досягти.

Вибори до Законодавчої палати Олій Мажліса в Узбекистані

22 грудня в Республіці Узбекистан пройшли вибори до законодавчої палати Олій Мажліса (парламенту) і місцевих рад. На виборах загалом працювало понад 140 тисяч місцевих та понад 800 міжнародних спостерігачів, у тому числі від Бюро з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ) та Парламентської асамблеї ОБСЄ.

У спостереженні за підготовкою і проведенням парламентських виборів в Узбекистані взяв участь член Центральної виборчої комісії України Павло ЛЮБЧЕНКО.

Під час поїздки було проведено низку зустрічей, зокрема з Головою ЦВК Республіки Узбекистан Мірзою-Улугбеком Абдусаломовим та членами ЦВК Республіки Узбекистан Гулнозою Ісмаїловою та Шерзодхоном Кудратходжаєвим, на якій сторони обговорили актуальні питання діяльності органів адміністрування виборів та особливості їх національного правового регулювання.

Голова ЦВК Республіки Узбекистан наголосив на необхідності зміцнення взаємин між центральними виборчими органами Республіки Узбекистан та України для обміну досвідом у сфері організації виборів. Він висловив також сподівання, що представники ЦВК України зможуть взяти участь у роботі міжнародної конференції, яку планується провести в Узбекистані у другому кварталі 2020 року, за участю всіх зацікавлених суб'єктів національного і міжнародного рівня для обміну думками про підсумки виборів, що відбулися, а також розгляду найбільш важливих рекомендацій і шляхів їх реалізації.

Нагадаємо, лідером парламентських виборів в Узбекистані став "Рух підприємців і ділових людей – Ліберально-демократична партія Узбекистану".

До Законодавчої (нижньої) палати парламенту Узбекистану обрані депутати за 128 виборчими округами із 150 округів.

У 22 округах жоден з кандидатів не набрав більше половини голосів, тому в них буде проведено повторне голосування за двох кандидатів, які отримали найбільшу кількість голосів.

За даними ЦВК Республіки Узбекистан, у виборах до Законодавчої палати, а також в обласних, районних та міських виборах взяли участь 13,96 мільйона виборців, що склало 67,8 відсотка із загального числа виборців, з урахуванням громадян, які проживають за кордоном.

Вибори президента Хорватії

22 грудня у Хорватії пройшов перший тур президентських виборів. Колишній прем'єр-міністр, член опозиційної Соціал-демократичної партії Хорватії Зоран Миланович та чинний президент Колінда Грабар-Кітарович вийшли в другий тур президентських виборів, які відбудуться 5 січня 2020 року.

За Милановича проголосували 29,5% виборців, тоді як друге місце з 26,7% голосами займає діюча президент і представник правлячої правоцентристської партії Хорватська демократична співдружність Колінда Грабар-Кітарович.

Третє місце з результатом 24,4% займає популярний хорватський співак і бізнесмен Мирослав Шкоро. Він був членом хорватського парламенту в 2008 році.

Оскільки жоден із кандидатів не набрав більше

50% голосів, другий тур президентських виборів у Хорватії відбудеться 5 січня 2020 року.

Новообраний президент приступить до виконання своїх обов'язків у лютому 2020 року.

«Малоймовірно, що виборці Шкоро, які є прихильниками правих ідей, підтримають Милановича, тож, як видається, Грабар-Кітарович має ширший потенційний електорат у другому турі», — прокоментував виданню Reuters політолог Давор Дженеро.

Президент Хорватії не має значних повноважень, але може впливати на зовнішньополітичний курс держави і рішення у сфері національної безпеки. Крім того, ці президентські вибори можна розглядати як мандат довіри політичним партіям, адже у другій половині 2020 року в Хорватії також заплановані й вибори до парламенту.

Парламентські вибори у Великій Британії

12 грудня у Великій Британії відбулися дострокові парламентські вибори. Консервативна партія на чолі з прем'єр-міністром Борисом Джонсоном перемогла та отримала вражаючу більшість у Палаті громад.

Парламент є вищим законодавчим органом країни. Палата громад – це нижня палата парламенту, яка формується за результатами загальних виборів на основі мажоритарної системи відносно

більшості.

Під час виборів британський прем'єр обіцяв швидко вивести країну з Євросоюзу, тож оглядачі прогнозують стрімке просування Brexit. Водночас Джонсон отримав проблему – збільшення числа прихильників незалежності Шотландії.

Для формування більшості консерваторам потрібно мати голоси 326 депутатів із 650.

Після офіційного встановлення результатів у 645 округах Консервативна партія (Торі) покращила свій результат на 47 місць, отримавши 361 голос. Натомість їхні головні конкуренти – Лейбористська партія – втратили 59 місць і мають усього 203 голоси.

Ліберально-демократична партія отримала 11 (-1) мандатів, а Шотландська національна партія – 48 (+13).

Лідер лейбористів Джереми Корбін уже заявив, що не поведе партію на наступні вибори.

Зауважимо, що перед виборами за результатами соціопитувань Торі мала отримати 339 місць у парламенті, лейбористи – 231, ліберал-демократи – 15, а Шотландська національна партія мала б здобути 41 мандат.

Усі 650 депутатів Палати громад у Великій Британії обираються в одномандатних округах в один тур. Для перемоги вистачає переваги хоча б в 1 голос.

Дострокові парламентські вибори ініціював прем'єр Борис Джонсон, щоб провести через парламент угоду про Brexit. Раніше депутати відкидали угоди з Брюсселем, запропоновані Джонсоном і його попередницею Терезою Мей.

У разі перемоги консерваторів Джонсон обіцяв вивести Британію зі складу ЄС до 31 січня 2020 року.

